

## RAMAZAN İBADETLERİ

Ramazan ayında yıl boyunca alışlagelmiş ibadetlerimizden ayrı olarak özel bazı ibadetler yapmaktayız. Bunlardan en önemlisi ve Ramazan ayı denince akla ilk geleni oruç ibadetidir. Oruç senenin beş günü<sup>[1]</sup> hariç diğer günlerinde de tutulabilirse de, Ramazan ayında tuttuğumuz farz olanıdır. Nitekim Rabbimiz (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de: **"Ey iman edenler! Oruç sizden öncekilere farz kılındığı gibi size de farz kılındı"**<sup>[2]</sup> buyurmaktadır.

İkincisi, Ramazan günlerinin her gecesinde kılınan yirmi rekatlık teravih namazıdır ki, bu da ikinci olarak akla gelmekte ve Ramazan ayına mahsus önemli sünnetlerdendir.

Üçüncüsü ise, Ramazan ayının son on gününde camilerde itikafa girmektir ki, bu da vacip ve nafil olarak senenin sair günlerinde eda edilebilirse de Ramazandaki bu şekli de sünnet bir ibadettir.

Dördüncüsü ise, yine senenin her gününde okumamız gereken Kelâm-ı İlahi'yi Ramazan ayında daha fazla ve Cebrail (a.s.) ile Peygamber Efendimizin yaptıkları şekliyle mukabele şeklinde okumaktayız ki, bu da Ramazanın ayrı bir feyiz ve bereket kaynağıdır.

### ORUÇ:

Fecr-i sadıktan itibaren güneş batıncaya kadar yeme, içme ve cins-i münasebet gibi orucu bozucu şeylerden sakınmaktır. **Fecr-i sadık**, takvimlerde imsak vakti olarak belirtilen zamandır ki, bu zamanı aşmamaya dikkat etmek lazımdır. Hatta ihtiyaten bu vakitten biraz önce de orucu bozucu şeyleri terk etmemiz iyi olur. Zaten Ramazan ayında ezanlar imsak vaktinde okunmakta, hoca efendiler de buna azami dikkati göstermektedirler. Azami ezanla birlikte mutlaka yeme ve içmeye son verilmelidir. Özellikle fırıncı kardeşlerimizin de buna uymaları gerekir. Çünkü dinimiz onlar için bir ayrıcalık tanımamıştır. Yoksa akşama kadar aç ve susuz kalmaları kendilerine bir yarar sağlamayacaktır. Oruç tutmadıkları için de Allah'a hesap vereceklerdir. Bu şekilde geçmiş senelerde oruçlarını yaralamış kardeşlerimizin de güne gün olarak kaza etmelerini öneririz. Oruca niyet edip başladıktan sonra günün her hangi bir saatinde mazeretsiz olarak orucunu bozanlar ise, bir gün kaza, keffaret olarak da kameri aylardan iki ay arka arkaya aralıksız veya 60 tam gün arka arkaya aralıksız oruç tutmaları gerekmektedir. Oruç tutamayacak kadar yaşlı ve hasta olanlar ise 60 fakiri sabah akşam doyurur veya 1 fakiri 60 gün sabah akşam doyururlar. 60 fakire birer fitre vermek de yeterlidir. Altmış günlük bir keffaret, geçmişte bu şekilde vukua gelen bütün oruç bozmalar için kafidir. Fakat her gün için birer gün kaza ayrıca tutulacaktır.

Oruç için iki çeşit niyet vakti vardır. Birisi, güneş battıktan yani akşam ezanı okunduktan sonra, ertesi günün ortasına yani öğleye yakın bir zamana kadar devam eden müddettir.<sup>[3]</sup> Ramazan ayı orucu, zamanı yani hangi gün tutulacağı belirlenmiş adak oruçları ve bütün nafil oruçlar için bu belirtilen zaman içerisinde niyet edilebilir. Tabi orucu bozucu bir fiilde bulunulmamış ise bu böyledir. Aksi takdirde, yani imsakten sonra oruç bozucu bir fiilde bulunmuş ise bu kişinin niyeti geçersizdir. Diğerisi ise, niyetin geceleyin yapılması şart olan oruçlardır. Fecirden sonra niyet edilmesi sahih olmaz. Bunlar da, kaza oruçları, keffaret orucu ve vakti belirlenmemiş adak oruçlarıdır. Ayrıca bu tür oruçlara niyet ederken cinsini de belirtmek gerekir. Güneş batmadan evvel ve zevalden sonra hiçbir oruca niyet etmek sahih değildir. Şafii mezhebince nafil oruçlar hariç niyetin geceden edilmesi şarttır. Şafii bir kardeşimizin geceden niyet etmediği bir ramazan orucunu tutabilmesi için, Hanefi mezhebini taklid ederek kaba kuşluk vaktine kadar niyetini yapar, Ramazandan sonra da bir gün kaza eder.

Niyetin kalben tayini, azmedilmesi, zihinden geçirilmesi yeterli olmakla beraber dil ile de söylenmesi sünnettir. Sahura kalkmak dahi bir niyettir. Çünkü oruç tutmak niyetiyle adam kalkıp bir şeyler yiyecek ki gündüz acıkmasın. Fakat kalktığı halde özellikle "ben yarın oruç tutmayacağım" diyen bir kimse için bu niyet yerine geçmez. Ramazanın her günü için ayrı niyet etmek gerekir. Geceden niyet etse bile kişi, elbette imsak vaktine kadar yiyip içebilir. Çünkü henüz oruç müddeti başlamamıştır ve geceleyin oruç tutulması muhaldir. Bu konuda kimsenin bir korkusu olmasın. Orucu bozan veya bozmayan şeylerden de biraz bahsetmek isterim.

Yanılarak, hataen, kasit olmaksızın yanlış anlamak veya yanlış tespitle veya kazara bir şey yemek, içmek veya cinsel yaklaşımda bulunmak veya abdest esnasında boğaza su kaçmak orucu bozar, fakat kasit taşımadığı için keffaret icap etmez, sadece kaza gerekir. Yanılarak değil de unutarak orucu bozucu bir fiilde bulunmak, ne kadar çok olursa da olsun orucu bozmaz, bu Allah'ın bir ikramıdır. Çünkü Resulullah (s.a.v.) Efendimiz: **"Kim oruçlu bulunduğu halde unutar da bir şey yer veya bir şey içerse, orucunu tamamlasın, çünkü bu Allah'ın onu yedirmesi ve içirmesidir."**<sup>[2]</sup> Böyle unutarak yiyen bir kişiyi gördüğümüzde uygun olan, güçsüz, zayıf, yaşlı ve çocuk ise onu uyarmamak, ama güçlü biri ise onu uyarmak gerekir.<sup>[3]</sup> Fecir doğmadan önce her hangi bir sebeple cünüp olan ve o halde sabahlayan için oruçtan yana bir sakıncası yoktur. Önemli olan güneş doğmadan yıkanıp sabah namazını kaçırmamasıdır. Gündüz uyurken ihtilam olan kişi için de durum

aynıdır. Silah zoru, dayak ve ölüm tehdidi ile orucu bozdurulanlara sadece kaza gerekir.<sup>[4]</sup> Kasten olmaksızın ağız dolusu kusmak orucu bozmaz. Kasten olan ağız dolusu kusmak orucu bozar ve sadece kaza gerekir. Göze damlatılan ilaç, tadı boğazda hissedilse bile orucu bozmaz. Göze çekilen sürme eseri tükürük ve balgamda görölse bile orucu bozmaz. Kulağa damlatılan su ve ilaç orucu bozmaz fakat kulağa damlatılan yağ orucu bozar kaza lazım gelir. Sigara orucu bozar. İğne vurdurmaya gelince; damardan, kaba etten veya deri altından hangi şekliyle olursa olsun iğne vurdurmakla vücut içerisine bir şey girdirmiş olduğundan İmam-ı Azam'a göre orucu bozar. İmameyne göre ve Şafii mezhebine göre bozmaz, çünkü vücuda tabii menfezlerden girdirilmemiştir. Buna rağmen böyle bir durumla karşılaşan kardeşimiz sıhhati el veriyorsa o gün akşama kadar oruçlu gibi durur ve sonra bir gün kaza eder. İmkan el veriyorsa iğneleri geceleyin yapmalı, mümkün değil ise ve başka gıdalar da almaya ihtiyacı varsa orucu bozmak en uygunudur. Zaten dinimiz kimseye zorluk yüklemez. Önemli hastalığı olan kimselere oruç tutmama ruhsatı verilmiştir. Astım hastalığı olanlar ve oksijen tüpü kullananlar için de aynı durum söz konusudur. İyileşme ihtimalleri yoksa her gün için birer fitre miktarı fidye öderler fakirlere. Vücuda kan almak da orucu bozar, fakat dışarıya kan vermek orucu bozmaz.

### **İTİKAF:**

Sözlükte beklemek, devam etmek, hapsetmek manalarına gelmekte. Şeriatta ise, Bir cami veya o hükümdeki bir yerde ibadet kastı ve itikaf niyetiyle beklemektir. Dil ile nezredilen bir itikaf vaciptir. Adanılan i'tikaf ne şekil ve ölçüde adanmış ise o şekilde yerine getirilmelidir. Kaç gün, kaç saat veya hangi camide denmişse ona göre yerine getirilmelidir.

İtikaf niyetiyle bir camide az veya çok velev "sübhaneAllah" diyecek kadar bir müddet dahi olsa eğleşmek de müstahap veya nafil bir i'tikafdır. Bu yüzden mü'minler her mescide girişlerinde i'tikafa niyet etseler çıkana kadar bu sevaba nail olurlar.

Ramazanın son on günü boyunca i'tikaf kifaye yollu bir sünnet-i müekkededir. Maalesef bu ibadet de unutulmuş sünnetlerimizden biridir. Bu önemli sünneti ihya etmek, ve hele içinde Kadir gecesi ihtimali bulunan Ramazanın son günlerini camide sıkı ibadetlerle geçirmek ne büyük bir şereftir. Memlekette hiç kimse bu sünneti yaşamazsa Peygamber (A..S.V.) bütün ümmetine, bu sünnetimi niye terkettiniz diye sigaya çekebilir. İslam büyüklerinden Atâ demiştir ki: "İ'tikaf yapan, ihtiyacından dolayı büyük bir zatın kapısında oturup ihtiyacımı gidermedikçe buradan ayrılmam, diye yalvaran bir kimseye benzer ki, Allah-u Teala'nın bir mabedine sokulmuş, beni bağışlamadıkça buradan ayrılmam demektir."

#### **İ'tikafın Şartları Şunlardır:**

1. Müslüman olmak,
2. Akıllı olmak,
3. Niyet etmek,
4. Oruçlu olmak,<sup>[5]</sup>
5. Ezan ve ikamet okunup cemaatle namaz kılınan cami veya mescidde girmek. Büyük camilerde yapmak daha faziletlidir.

#### **İ'tikafta neler yapılmalıdır?**

- A) Varsa kaza yoksa çokça nafil namazlar kılmak.
- B) Nefesini ve sesini hayırlı şeylerde kullanmak, aksine susmak zikir ve tesbihle iştigal etmek. İbadet kastıyla susmakta kerahat vardır. Fakat günah işlememek ve nefesini hayırlı işlerde kullanmak kasdıyla olursa fazilet vardır.
- C) Kur'an okumak, hadis ezberlemek ve İslami ilimler üzerinde araştırma yapmak, ilmi eserler okumak.
- D) Peygamber (A.S.) Efendimizin hayatını okumak, İslam büyüklerinin hizmetleriyle ilgili kitapları dikkatle takip etmek.
- E) Temiz elbise güzel koku ve güzel ahlakla salih amellerde bulunarak iyi bir müslüman örneği vermelidir.

**M. Şükrü DÖRTBUDAK**

<sup>[1]</sup> Ramazan bayramının birinci günü ile Kurban bayramının dört günleri

<sup>[2]</sup> Bakara suresi, ayet: 43

<sup>[3]</sup> Kaba kuşluk dediğimiz vakte kadar ki, o da takriben öğleye 1 saat kala bir zamandır. Niyetin bu zamandan sonraya bırakılmaması gerekmektedir.

<sup>[2]</sup> El-Cemaa rivayet etmiştir. Hadis sahihtir.

<sup>[3]</sup> Feteva-yi Hindiyeye

<sup>[4]</sup> Feteva-yi Kaadihan

<sup>[5]</sup> Oruç vacip i'tikaf için şart, nafil olanlar için şart değildir. Ramazanda olan için zaten oruçlu bulunmaktadır.